

BADANIA SPOŁECZNE W PRAKTYCE

Autor: EARL BABBIE

Wprowadzenie

Podziękowania

Przegląd holograficzny

Część 1

Wprowadzenie do badań

1. Działalność badawcza człowieka a nauka

Wprowadzenie

W poszukiwaniu rzeczywistości

Zwykła działalność badawcza człowieka

Tradycja

Autorytet

Błędy w badaniach oraz jak ich uniknąć

Co rzeczywiście jest rzeczywiste?

Podstawy nauk społecznych

Teoria zamiast filozofii czy wiary

Prawidłowości społeczne

Zbiorowości zamiast jednostek

Język zmiennych

Trochę dialektyki badań społecznych

Wyjaśnianie idiograficzne i nomotetyczne

Teoria indukcyjna i dedukcyjna

Dane jakościowe i ilościowe

Etyka w badaniach społecznych

Dobrowolne uczestnictwo

Nie krzywdzić badanych

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona w sieci

Infotrac College Edition

2. Paradygmaty, teoria i badania społeczne

Wprowadzenie

Kilka paradygmatów nauk społecznych

Makroteoria i mikroteoria

Wczesny pozytywizm

Darwinizm społeczny

Paradygmat konfliktu

Symboliczny interakcjonizm

Etnometodologia

Funkcjonalizm strukturalny
Paradygmaty feministyczne
Racjonalna obiektywność raz jeszcze
Elementy teorii społecznej
Powrót do dwóch systemów logicznych
Tradycyjny model nauki
Rozumowanie dedukcyjne i indukcyjne - zilustrowane na przykładzie
Kontrast ujęty graficznie
Budowa teorii dedukcyjnej
Zaczynamy
Tworzenie własnej teorii
Przykład teorii dedukcyjnej: sprawiedliwość dystrybucyjna
Budowa teorii indukcyjnej
Przykład teorii indukcyjnej: dlaczego ludzie palą marihuanę?
Związki między teorią a badaniami

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona w sieci

Infotrac College Edition

3. Pojęcie przyczynowości w badaniach społecznych

Wprowadzenie

Determinizm a nauki społeczne

Przyczynowość w naukach przyrodniczych

Znajdowanie przyczyn w naukach społecznych

Nie ma powodu bez powodu

Determinizm we właściwych proporcjach

Przyczynowość w idiograficznych i nomotetycznych modelach wyjaśniania Kryteria przyczynowości

Kryteria przyczynowości

Przyczyny konieczne i wystarczające

Błędy w rozumowaniu na temat związków przyczynowych

Prowincjonalizm

Pochopne wnioski

Wątpliwa przyczyna

Przemilczane dowody

Fałszywy dylemat

Połączenie pomiaru z ustalaniem związków

Praktyczne problemy przy pomiarze zmiennych i ustalaniu związków między nimi

Przykład pomiaru i związku między zmiennymi

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona w sieci

Infotrac College Edition

Część 2

Struktura procesu badawczego

4. Plan badań

Wprowadzenie

Trzy cele badań

 Eksploracja

 Opis

 Wyjaśnianie

Jednostki analizy

 Jednostki indywidualne

 Grupy

 Organizacje

 Wytwory społeczne

 Przegląd jednostek analizy

 Błędne wnioskowanie o jednostkach analizy: błąd ekologiczny oraz redukcjonizm

Wymiar czasowy

 Badania przekrojowe

 Badania dynamiczne

 Badania zbliżone do dynamicznych

 Przykłady strategii badawczych

Jak zaplanować projekt badawczy

 Zaczynamy

 Konceptualizacja

 Wybór metody badawczej

 Operacjonalizacja

 Populacja i dobór próby

 Obserwacje

 Przetwarzanie danych

 Analiza

 Zastosowanie

 Przegląd procesu planowania badań

Oferta badawcza

 Elementy oferty badawczej

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona w sieci

Infotrak College Edition

5. Konceptualizacja, operacjonalizacja i pomiar

Wprowadzenie

Mierzenie wszystkiego, co istnieje

 Koncepty, pojęcia i rzeczywistość

 Pojęcia jako konstrukty

Konceptualizacja

 Wskaźniki i wymiary

- Wzajemna wymienialność wskaźników
- Definicje realne, nominalne i operacyjne
- Tworzenie ładu pojęciowego
- Przykład konceptualizacji: pojęcie anomii
- Definicje w badaniach opisowych i wyjaśniających
- Wybory dokonywane w procesie operacjonalizacji
 - Zakres zmienności
 - Zmienność między skrajnościami
 - Uwaga na temat wymiarów
 - Definiowanie zmiennych i wartości
 - Poziomy pomiaru
 - Implikacje poziomów pomiaru
 - Wskaźniki proste i złożone
 - Kilka przykładów możliwych wyborów w procesie operacjonalizacji
- Operacjonalizacja trwa
- Kryteria jakości pomiaru
 - Precyzja i poprawność
 - Rzetelność
 - Trafność
 - Kto decyduje, co jest trafne?
 - Napięcie między rzetelnością a trafnością

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona sieci

Infotrac College Edition

6. Indeksy, skale i typologie

- Wprowadzenie
- Indeksy a skale
- Budowa indeksu
 - Dobór pytań
 - Badanie zależności empirycznych
 - Punktacja indeksu
 - Braki danych
 - Walidacja indeksu
 - Status kobiety: przykład procesu tworzenia indeksu
- Budowa skali
 - Skala dystansu społecznego Bogardusa
 - Skale Thurstone'a
 - Skala Likerta
 - Dyferencjał semantyczny
 - Skala Guttmana
- Typologie

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

7. Logika doboru próby

Wprowadzenie

Krótką historią doboru próby

Prezydent Alf Landon

Prezydent Thomas E. Dewey

Dwa typy doboru próby

Próby nieprobabilistyczne

Dobór oparty na dostępności badanych

Dobór celowy lub arbitralny

Metoda kuli śnieżnej

Dobór kwotowy

Wybór informatorów

Teoria i logika doboru losowego

Świadome i nieświadome obciążenie próby

Reprezentatywność i prawdopodobieństwo wyboru

Dobór losowy

Rachunek prawdopodobieństwa, rozkład z prób i szacowanie błędów z próby

Populacje i operaty losowania

Przegląd populacji i operatów losowania

Typy doboru próby

Prosty dobór losowy

Dobór systematyczny

Dobór warstwowy

Ukryty podział na warstwy w doborze systematycznym

Przykład: dobór próby studentów uniwersytetu

Dobór próby wielostopniowej grupowej

Schematy doboru wielostopniowego a błąd z próby

Warstwowanie w wielostopniowej próbie grupowej

Dobór proporcjonalny

Dobór nieproporcjonalny i ważenie

Przykład: dobór próby kobiet chodzących do kościoła

Podsumowanie probabilistycznego doboru próby

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona w sieci

Infotrac College Edition

Część 3

Typy obserwacji

8. Eksperyment

Wprowadzenie

Tematy odpowiednie dla eksperymentu

Eksperyment klasyczny
Zmienne niezależne i zależne
Pretest i posttest
Grupy eksperymentalne i kontrolne
Eksperyment podwójnie ślepy
Dobór uczestników
Dobór losowy
Randomizacja
Dobieranie grup przez dopasowanie
Dobieranie grup przez dopasowanie czy randomizacja?
Odmiany schematów eksperymentalnych
Preeksperymentalne schematy badawcze
Trafność w badaniach eksperymentalnych
Przykłady eksperymentów
Eksperymenty "naturalne"
Mocne i słabe strony metody eksperymentalnej

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona w sieci

Infotrac College Edition

9. Badania sondażowe

Wprowadzenie

Tematy odpowiednie dla badań sondażowych

Wskazówki do zadawania pytań

Wybierz właściwą formę pytania

Spraw, by pytania były jasne

Unikaj podwójnych pytań

Respondenci muszą być w stanie udzielić odpowiedzi

Respondenci muszą chcieć odpowiadać

Pytania powinny być adekwatne

Najlepsze są krótkie pytania

Unikaj form przeczących

Unikaj obciążonych pytań i pojęć

Budowa kwestionariusza

Ogólny format kwestionariusza

Formaty odpowiedzi

Pytania warunkowe

Pytania tabelaryczne

Kolejność pytań w kwestionariuszu

Instrukcje do kwestionariusza

Pilotaż kwestionariusza

Całościowy przykład

Kwestionariusz do samodzielnego wypełniania

Dystrybucja pocztowa i zwroty

Monitorowanie zwrotów

Listy przypominające

Wystarczający poziom zwrotów
Opis przypadku
Kwestionariusz wypełniany przez ankietera
Rola ankietera w badaniach sondażowych
Ogólne zasady pracy ankietarskiej
Koordynacja i kontrola
Sondaże telefoniczne
Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI)
Nowe technologie a badania sondażowe
Porównanie różnych metod badań sondażowych
Mocne i słabe strony badań sondażowych
Analiza wtórna

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia
Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

10. Jakościowe badania terenowe

Wprowadzenie
Tematy odpowiednie dla badań terenowych
Rzeczy, które należy brać pod uwagę w jakościowych badaniach terenowych
Różne role obserwatora
Stosunek do badanych
Niektóre paradygmaty jakościowych badań terenowych
Naturalizm
Etnometodologia
Teoria ugruntowana
Studium przypadku i metoda rozszerzonych przypadków
Etnografia instytucjonalna
Badania uczestniczące
Prowadzenie jakościowych badań terenowych
Przygotowanie do pracy w terenie
Wywiady jakościowe
Grupy fokusowe
Rejestrowanie obserwacji
Mocne i słabe strony jakościowych badań terenowych
Trafność
Rzetelność
Etyka badawcza w jakościowych badaniach terenowych

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia
Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

11. Badania niereaktywne

Wprowadzenie

Analiza treści

Tematy odpowiednie dla analizy treści

Dobór próby w analizie treści

Kodowanie w analizie treści

Przykład analizy treści

Mocne i słabe strony analizy treści

Analiza istniejących danych statystycznych

Badania nad samobójstwami Durkheima

Jednostki analizy

Problem trafności

Problem rzetelności

Źródła istniejących danych statystycznych

Analizy historyczno-porównawcze

Przykłady analiz historyczno-porównawczych

Źródła danych historyczno-porównawczych

Techniki analityczne

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia

Dodatkowe lektury

Socjologiczna strona w sieci

Infotrac College Edition

12. Badania ewaluacyjne

Wprowadzenie

Tematy odpowiednie dla badań ewaluacyjnych

Sformułowanie problemu: zagadnienia związane z pomiarem

Określenie wyników

Mierzenie tła eksperymentu

Określenie interwencji

Określenie populacji

Nowe mierniki a mierniki już istniejące

Operacjonalizacja sukcesu lub porażki

Typy schematów badań ewaluacyjnych

Schematy eksperymentalne

Schematy quasi-eksperymentalne

Ewaluacja jakościowa

Kontekst społeczny

Problemy logistyczne

Niektóre zagadnienia etyczne

Wykorzystanie wyników badań

Badania wskaźników społecznych

Kara śmierci i odstraszanie

Symulacja komputerowa

Główne zagadnienia

Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

Część 4

Analiza danych

13. Analiza danych jakościowych

Wprowadzenie
Powiązanie teorii z analizą
Odkrywanie prawidłowości
Metoda teorii ugruntowanej
Semiotyka
Analiza konwersacyjna
Przetwarzanie danych jakościowych
Kodowanie
Zapisywanie notatek
Tworzenie mapy pojęciowej
Programy komputerowe dla danych jakościowych
Księga Kapłańska widziana oczami programu NUD1ST
Sandrine Zerbib: zrozumieć kobietę reżysera

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia
Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

14. Kwantyfikacja danych

Wprowadzenie
Komputery w badaniach społecznych
Kodowanie
Tworzenie kategorii kodowych
Budowa książki kodowej
Sposoby kodowania i wprowadzania danych
Arkusze kodowe
Kodowanie brzegowe
Bezpośrednie wprowadzanie danych
Wprowadzanie danych przez ankieterów
Kodowanie na karty do skanera optycznego
Bezpośrednie użycie kart do skanera optycznego
Powiązanie z programem do analizy danych
Czyszczenie danych
Czyszczenie dotyczące dopuszczalnych kodów
Czyszczenie logiczne

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia

Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

15. Podstawy analizy ilościowej

Wprowadzenie
Analiza jednozmiennowa
Rozkład wartości
Tendencja centralna
Rozproszenie
Zmienne ciągłe i dyskretne
Szczegółowość a czytelność
Porównywanie podgrup
Łączenie kategorii odpowiedzi
Sposoby postępowania z kategorią "nie wiem"
Opisy liczbowe w badaniach jakościowych
Analiza dwuzmiennowa
Procentowanie w tabeli
Tworzenie i odczytywanie tabel dwuzmiennowych
Wprowadzenie do analizy wielozmiennowej

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia
Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

16. Model analizy rozbudowanej

Wprowadzenie
Początki modelu analizy rozbudowanej
Paradygmat analizy rozbudowanej
Replikacja
Eksplanacja
Interpretacja
Specyfikacja
Doskonalenie paradygmatu
Analiza rozbudowana i stawianie hipotez postfactum

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia
Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

17. Statystyka w naukach społecznych

Wprowadzenie
Niebezpieczeństwo sukcesów matematycznych

Statystyka opisowa
Redukcja danych
Miary siły związku
Analiza regresji
Inne techniki wielozmiennowe
Analiza ścieżkowa
Analiza szeregów czasowych
Analiza czynnikowa
Wnioskowanie statystyczne
Wnioskowanie jednozmiennowe
Testy istotności statystycznej
Logika istotności statystycznej
Test chi-kwadrat

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia
Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

Część 5

Społeczny kontekst badań

18. Etyka i polityka w badaniach społecznych

Wprowadzenie
Zagadnienia etyczne w badaniach społecznych
Dobrowolne uczestnictwo
Nie krzywdzić badanych
Anonimowość i poufność
Oszukiwanie badanych
Analiza i prezentacja wyników
Instytucjonalne organa kontrolne
Kodeksy etyki zawodowej
Dwie kontrowersje etyczne
Kłopoty w kafejce
Obserwacja posłuszeństwa
Polityczne aspekty badań społecznych
Obiektywność a ideologia
Polityka przez małe "p"
Polityka we właściwych proporcjach

Główne zagadnienia
Kluczowe pojęcia
Pytania i ćwiczenia
Dodatkowe lektury
Socjologiczna strona w sieci
Infotrac College Edition

19. Zastosowania badań społecznych

Wprowadzenie

Teoria - zbieranie danych - analiza

Wykorzystanie umiejętności badawczych na co dzień

Poradnik konsumenta badań społecznych

Plan badań

Pomiar

Dobór próby

Eksperyment

Badania sondażowe

Badania terenowe

Analiza istniejących danych statystycznych

Badania ewaluacyjne

Analiza danych

Raportowanie

Zakończenie

Socjologiczna strona w sieci

Infotrac College Edition

Załączniki

A. Jak korzystać z biblioteki

B. Badania społeczne w cyberprzestrzeni

C. Raport z badań

D. Kwestionariusz struktury gospodarstwa domowego z badania GSS

E. Liczby losowe

F. Rozkład chi-kwadrat

G. Powierzchnie pod krzywą normalną

H. Szacunkowy błąd z próby

I. Podręcznik SPSS

J. Dwadzieścia pytań, które dziennikarz powinien zadać, zapoznając się z wynikami sondażu opinii

Słowniczek

Bibliografia

Bibliografia uzupełniająca

Indeks osób

Indeks rzeczowy